

KIRJATYÖNTEKIJÄT-HISTORIIKKI VIDEOILLA, Historiikkikirjat 1973 ja 1983

”Kirjaltajien Uutiset”

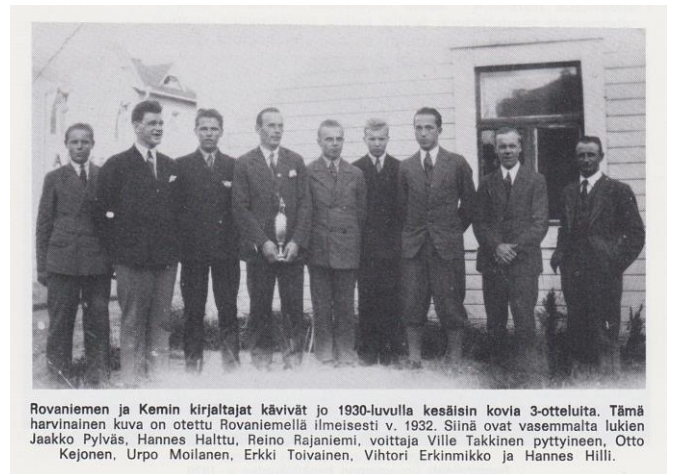
Rovaniemen Kirjatyöntekijät ry Ao 7019, 90 vuotta, 1923-2013

Oma yhdistys 1923

- Perustajajäsenet olivat puuhamies Matti Niskavaara, Sulho Salovaara, Hilja Jurvelin, Hannes Hilli ja Fanni Mylly
- Näin sai kirjapainoalan osaston toiminta Rovaniemellä alkunsa. Yhdistyksen ensimmäinen liiton asiamies oli legendaarinen faktori Hannes Hilli, joka teki yli 60 v. työuran kirjapainoalalla.
- Vähitellen jäsenmäärä kasvoi ja nousi v. 1928 jo 18 jäseneen. Heistä oli käsinlatojia 3, käsinlatojaoppilaita 1, painajia 4, painajaoppilaita 3, käsi- ja konelatojia 4, alijohtajia 2 ja kirjansitojaoppilaita 1.

30-luvulla urheiltiin

- Virkistystoiminta ja erityisesti urheilu olivat näiden vuosien toiminnan painopisteet
- V. 1933 osaston 10-vuotisjuhlan kunniaksi nautittiin juhlakahvit. Tilaisuus jouduttiin pitämään eräässä ravintolassa, kun työväentalolle ei saatu kokoontumislupaa

Lapin sota tuhosi lehtitalot

- Sodat sekoittivat osaston toiminnan vuosiksi ja harvensivat osaston rivejä
- Talvi- ja jatkosodassa
 - 1939 kaatui Urho Kemi Sallan rintamalla
 - 1941 menehtyi Jaakko Pylväs rintamalla
 - 1943 puheenjohtaja Pekka Heliste kaatui Karjalan Kannaksella

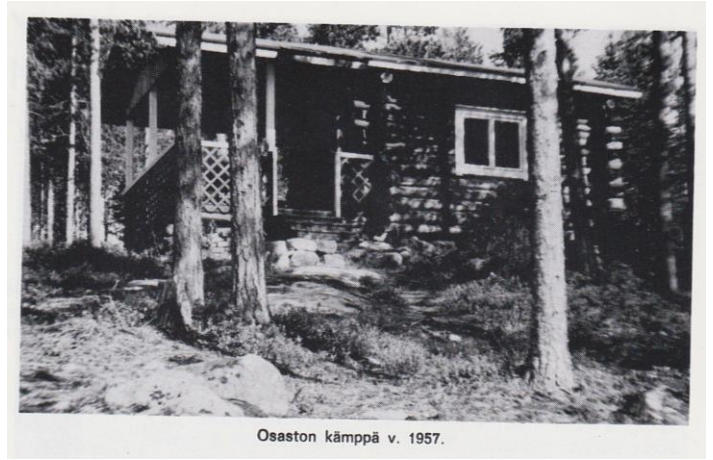
Lapin sota tuhosi lehtitalot lähes täysin

- Lapin Kansan ja Rovaniemi-lehden toiminta keskeytyi syyskuun 16. päivänä 1944
- Lehdet joutuivat evakkoon Kokkolaan, jonne myös kirjaltajia siirtyi
- Lapin sodan seurauksena Rovaniemi ja lehtitalot tuhoutuivat lähes täysin
- Evakkotaipaleesta ei tullut kovin pitkäaikaista, sillä jo lokakuun 30. v. 1945 painettiin kotikauppalassa Lapin Kansa ja kaikki työntekijät olivat muuttaneet takaisin.

50-luvusta alkoi tasainen kehitys

- Jäsenmäärä kasvoi ja keskityttiin kirjaltajien ammatillisten ehtojen parantamiseen
- Virkistystoiminta saanut uusia ulottuvuuksia:
- Osastolle päätettiin myös rakentaa oma kesäviettopaikka
- Ostettiin 1 ha tontti Taivalantin maalta Norvajärven Kallioniemestä vuonna 1951
- Kesäviettopaikan rakentaminen alkoi vuonna 1953

Osaston kämppä v. 1957.

60-luvulla yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi edelleen

- Toimikuntaan valittiin 2 naistakin, Maire Huttunen ja Annikki Korkalainen
- Yhdistyksen työ vapaa-ajan ja virkistystoiminnan hyväksi jatkui edelleen urheilu- ja kalakilpailujen muodossa

Piirikokouksia 1962-, 1965- ja 1967-luvulla

- Kokouksia pidettiin jälleen Rovaniemellä

Lakko 1967-luvulla

- Kirjatyöntekijät joutuivat lakkotaisteluun
- Osanotto lakon aikana järjestettyihin tilaisuuksiin oli tavallista runsaampaa

Vuonna 1968 yhdistys täytti 45 vuotta

- Pitkäaikainen ja aktiivinen jäsen Hannes Hilli kutsuttiin yhdistyksen kunniajäseneksi

Piirikokous vuonna 1969

- Kuvat kokouksesta (videolla)
- Lapin Kansan toimitusjohtaja Aatto Aho siirtyi eläkkeelle, jolloin yhdistys muisti häntä lahjalla

1970-luvulla

- Osaston toiminta sujunut kuten aikaisempina vuosina
- Vilkaista kilpailutoimintaa – ennen kaikkea kalakilpailuja – kanssakäymistä kemiläisten kanssa jne.
- Uusia piirteitä mukaan: 1970 osallistui osaston jäseniä mm. luottamusmies-, järjestötoimitsija- ja rahastonhoitajakursseille
- Osaston jäsenmäärä kohosi jo yli 50:een
- Kuvassa yhdistyksen puheenjohtaja Antti Lind avaa kokouksen.
- 1971 toiminnassa kansainvälisiä piirteitä, Rovaniemellä pidettiin pohjoismainen litografien konferenssi, 3.-4.6.1971
- 1971 XI piirin piirikokouksen järjestäminen jälleen Rovaniemellä: liitolle esitettiin julkilausuma
- 1971 neuvottelukokous työehtosopimuksista
- 1972 työehtosopimustilanne tiukkeni jälleen, mutta lakolta välttyttiin
- Rovaniemen osaston jäsenmäärä kasvoi Etelä-Suomesta siirtyvien kirjaltajien ansiosta

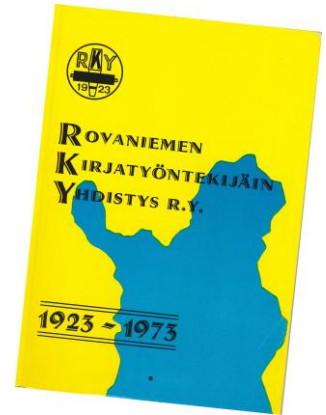

Kuvassamme Litografien pohjoismaisen kongressin osanottaja, joka pidettiin Rovaniemellä 3–4. 6. 1971.

Juhlavuosi 1973

Yhdistyksen 50-vuotisjuhla 1973-luvulla

- 50-vuotisjuhlan kunniaksi teetettiin yhdistyksen 1. **Historiikkikirja 1923-1973**
- pj Lauri Kivimäki, siht. Ahti Yliriesto, rah.hoit. Matti Taivalantti, toimikunta: Hannu Autti, M. Taivalantti, Timo Niva, Ahti Yliriesto, Teuvo Autti, varalle Rauni Tuomikoski ja Olavi Rötönen
- 50-vuotisjuhlatoimikunta: Lauri Kivimäki, Harry Johansson ja Jorma Makkonen
- 50-vuotisjuhla pidettiin Rovaniemen Kunnallisklubilla sunnuntaina syyskuun 30. päivänä 1973
- Teetettiin standaarit yhdistykselle, annettiin perustajajäsenille ja yhdistyksen toiminnassa kunnostautuneille
- Osasto sai Lapin Kansan Kirjapaino Oy:ltä lasikuituveneen lahjaksi (n. 780 mk)
- Norvajärven kämpä vain jäsenten käyttöön
- Juhlakuumeen keskelle tuli esille uudelleen koulutus offset-menetelmään siirtymisen vuoksi
- Uusin ryhmä tekstinkirjoittajat osaston jäsenyydessä olleet jo jonkin aikaa
- Keväällä 1973 ensimmäiset valolatomakoneet tulivat Lapin Kasaan
- 1973 huhtikuussa työsuojeluvaltuutetuksi valittiin Olavi Rötönen
- Kiitos juhlasta: erikoismaininta toiminnastaan 50-v. juhlatoimikunta Lauri Kivimäki, Harry Johansson ja Jorma Makkonen, historiikin toimittaja Aimo Kaakinen ja Teuvo Autti historiikin kansilehden suunnittelusta.
- Vuoden aikana kävi osastossa vieraita Itä-Saksasta, mukana liiton taloudenhoitaja Aarne Sistonen, myös pohjoismaisia sijoja kävi Rovaniemellä, molempia ryhmiä käytettiin Norvajärvellä osaston huvilalla
- Kämpä käytettiin vilkkaasti vuoden aikana
- Myös kilpailutoiminta oli vilkasta vuoden aikana
- Osaston pöytästandaarit jaettiin: Hannes Hilli, Hilja Tanner, Aatto Aho, Salomo Ojanperä, Matti Taivalantti, Olavi Rötönen, Taito Koivunen, Lapin Kansan Kirjapaino Oy ja Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto

1974 tapahtumia

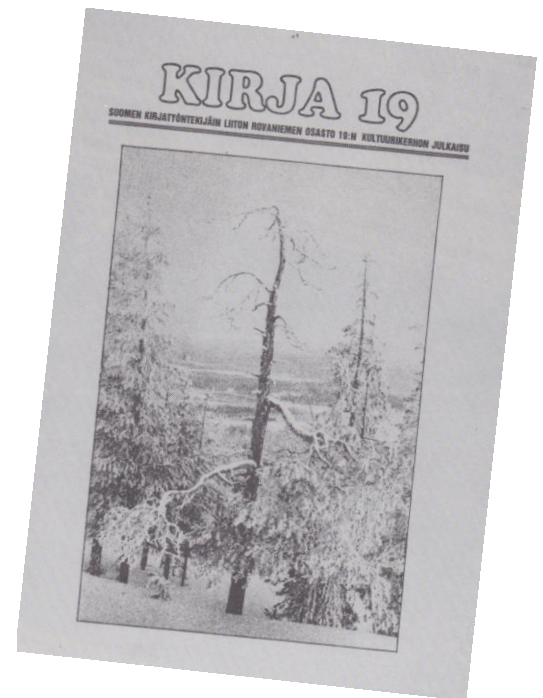
- Lapin Kansassa suurin jäsenmäärä kirjaltajia
- Osaston puheenjohtaja Lauri Kivimäki
- Norvajärven kämpän talkoot kesäkuussa
- Finnmarken-lehden vierailu, jalkapallo-ottelu Lapin Kansa – Finnmarken päättyi LK:n voittoon 3-2 Lapinaukean Saharalla

60-luvun Rovaniemen kärkijoukkue puulaakitasolla. Kuvassa Matti Aho, Olavi Rötönen, Teuvo Autti, Hannu Autti, Erkki Kaikkonen, Ahti Yliriesto, Timo Niva ja Jussi Aho.

1975 Kirjaltajat uranuurtajia Suomessa

- 75 vuotta kulunut Suomen Kirjatyöntekijäin Liiton ja Graafisen alan työnantajaliiton työehtosopimuksen solmimisesta
- Liiton työehtosopimus 75 v. sitten oli uraa uurtava koko suomalaiselle työehtosopimusjärjestelmälle
- Perustettiin opintoryhmä: Jorma Keskinen Eija Piirto, Raimo Martti, Ahti Yliriesto ja Jorma Alakulppi
- Esille tuli naisten vähäinen kiinnostus toimintaa kohtaan
- 1975 päätettiin tehdä osaston oma tiedotuslehti
- 1975 Norvajärven kämppien varustusta lisätään
- Syksyllä 1975 TES-asiat tulivat ajankohtaisiksi
- 11. piirin kokous Rovaniemellä, liitosta paikalla puh.joht. Aarne Koskinen ja järjestösihteeri Viljo Rantanen
- Ensimmäinen jäsentiedote **Kirja 19**, ilmestyi A4-kokoisena
- Opintojaosto pani töpinäksi ja sai erityiskiitokset

1976

- Yhdistyksen puheenjohtajana Lauri Kivimäki
- Talkoohenki ei hukassa, reippaat rakentajat panivat pystyyn Norvajärvelle uuden mökin
- Norvajärvelle nousi osaston jo kolmas mökki, johon LK lahjoitti lämmityslaitteet
- Kokouksessa käsiteltiin jälleen v. -76 työehtosopimusta: TES:sin pitkä sopimuskausi huolestutti, postittajien asioiden esille ottaminen myönteistä, liiton edustaja Pentti Levo mukana kokouksessa

Kirjaltajien kehityttävä tekniikan mukana

- V. 1976 voidaan kirjata aikakirjoihin uuden tekniikan jatkuvana esiinmarssina
- Alan kehitys jatkui nopeana ja uusi tekniikka tuli vastaan joka käännteessä
- Luottamusmies Matti Taivalantti sai julkisen kiitoksen työstään

1977

- Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto täytti 80 vuotta, osastoa edusti juhlissa Matti Taivalantti
- Lakko-oikeus työtaistelujen ratkaisijaon ollut pääteemana vuonna, mielipiteitä siitä on monta
- Osaston virallinen nimi on **Suomen Kirjatyöntekijäin Yhdistyksen Rovaniemen osasto n:o 19**
- Perustettiin toimikunta, joka tutkii työoloja ja koulutus- ym. kysymyksiä Lapin Kansan kirjapainossa, toimikunta: Lauri Seppänen, Jaakko Posio, Ahti Yliriesto, Irja Laurinolli, Seija Vuolli, Kari Gustafsson, Jorma Keskinen, Hannu Autti, Teuvo Autti, Olavi Rötönen ja Kaarina Koski
- Norvajärven kämpät ja vuokraasiat esillä melkein joka kokouksessa muodossa tai toisessa

Tulevaisuus vaatii yhteishenkeä

- Tärkeää keskittyä tulevaisuudessa: yhteishenkeä on parannettava ja ammattitaito kohotettava uusien ammattien vaativille tasoille sekä lisättävä työsuojeluvaltuutettujen koulutusta ja työsuojeluasiat kuntoon
- Vilkas kokousvuosi
- Uuden tekniikan mukanaan tuomia ongelmia: koneet yksinkertaistavat työvaiheita ja rutiini kasvaa, lehtiteksti-materiaalin käsittelyssä alkaa olla ”tappavaa laatua” olevaa yksitoikkoisuutta (mm. reikänauhalävistäjä ja valolatomakoneen hoitajat)
- Työsuojelu etenee: saatiin myrkkyluettelot
- Osaston pitkäaikainen puuhamies Olavi Rötönen täytti 50 vuotta, osasto muisti pienellä lahjalla
- Liikunta- ja kilpailupuolella kirjaltajien harrastus oli laajennut pingiksen osalta
- Norjan Vesisaarella oli käynyt kova jalkapallojoukkue huutosakin kera

1978

- Olavi Rötököstä puheenjohtaja
- Lapin Kansa kustansi sähköistyksen Norvajärven mökkeihin, vietettiin ”Valonjuhlaa”, jossa Lapin Kansan johtoporras ja toimituksen edustajat saunotettiin valoisissa merkeissä, osastolla myös omaa ohjelmaa
- Lapin Kansan Kirjapaino Oy täytti 50 vuotta
- Vuoden toimintakertomuksessa kiinnitetään huomiota kirjapainoalan pahimpiin ongelmiin: ravinto, rytmi ja uni – vuorotyö, yötyö ja automatisointi sekä alan nopea kehitys häiritsevät näitä perusedellytyksiä pysymään tasapainossa – näihin pitää paneutua huolella
- Perinteinen jalkapallo-ottelu Finnmarken-lehden palloilijoita vastaan pelattiin kotikentällä Susivoudissa, voitto tuli, kuteen yleensä kotiotteluissa kovan ”kotikurin” ansiosta

Huomionosoituksia 1979

- Osasto muisti vuoden 1979 aikana seuraavia henkilöitä: Kemin osaston eläkkeellä olleen painajan Ville Tarkiaisen poismenoa muistettiin omaisille lähetetyllä sähkeellä
- Kirjansitoja Maija Lindholmia muistettiin 50-vuotismerkkipäivänä.
- Kirjaltaja Aake Viitanen täytti 60 v., häntäkin osasto muisti
- Uusi tekniikka muuttanut työn kuvaa joka osastolla: etenkin tekstinkäsittely ja postitus eli jälkikäsitteily suurten muutoksen alaisia
- Vuoden alussa ensimmäiset näyttöpäätteet Rovaniemelle
- 4.2. Oppipojassa pidetyssä vuosikokouksessa valittiin toimihenkilöt ja työolojen tarkkailulautakunta
- Norvajärvelle päätettiin hankkia uusi sauna
- Kirjatyöntekijäin työpaikkakokouksessa Lapin Kansan kahviossa 27.11. valmistauduttiin 12.-14.12. pidettäviin luottamusmiestä, työsuojeluvaltuutettua ja työsuojeluasiamiestä koskeviin vaaleihin
- Kokouksessa käsiteltiin myös uuden systeemin mukanaan tuomat järjestelyt, koneiden saapuminen kirjapainoon, koulutus

Kilpailutoiminnassa oli pääpaino, kuten aiemminkin kalakilpailuilla

- Syyskesällä Norvajärvellä kilpailut, kärjessä Jaska Posio
- Talvikilpailut – Lapin Kansan henkilökunnan – osanottajamäärä runsas
- Pilkkikilpailujen viisi kärjessä kautta aikojen: 1) Jorma Makkonen 3631, 5 pistettä, 2) Pentti Huovinen 3578, 5, 3) Keijo Vilander 3060, 4) Timo Niva 2979, 5, 5) Lauri Kivimäki 2005, 5 pistettä.
- Kalakilpailut ovat aina saaneet kirjaltajat liikkeelle (kuva kirjasta)

1980 Tietokoneiden kanssa sinuiksi

- Uuden tekniikan tulo jatkui edelleen
- Pitkällinen Norvajärven saunahanke eteni jälleen: valittiin rakennustoimikunta
- Maaliskuun alussa Rovaniemellä Suomen Kirjatyöntekijäin Liiton 13. ja 14. piirien piirikokous, läsnä 56 jäsentä, pohjoisimmat Lapista, eteläisimmät Ylivieskasta ja Oulaisista
- Esitettiin lauantaipäivää ainaiseksi työpäiväksi, Lapin Kansasta 7-päiväinen lehti

Työtä remontin keskellä

- Vuoden 1980 lopulla saapui kauan puhuttu suurhanke: Linotype 4:n pohjalta oleva toimituksellinen tekstinkäsittelyjärjestelmä
- Lapin Kansan Kirjapainossa investoitiin huomattavasti koneisiin ja toimitalon remonttiin
- Suomen Kirjatyöntekijäin Liiton puh.joht. Aarne Koskinen täytti 60 v., sai perinteisen Lapin Leukun lahjaksi
- Perinteiset kalakilpailut pidettiin keväällä, Timo Niva päihitti kemiläiset 46 kalalla!
- Jo kuusikymmenluvulta alkuun lähtenyt viisi kärjessä oli: 1) Pentti Huovinen, 2) Jorma Makkonen, 3) Keijo Vilander, 4) Timo Niva, 5) Lauri Seppänen
- Finnmarkenin kovat pallistit tulivat Rovaniemelle ja voitto jäi kotiin
- ”Ikuinen iltavuorolainen” Aake Viitanen jäi eläkkeelle: lahjana hänelle mm. oma leponojatuoli ja käsilatojan haka

Työt eivät vähentyneet 1981

- Vuoden 1981 keväällä käyttöön uusi tekstinkäsittelyjärjestelmä Linotype System 4
- Puheenjohtajaksi Lauri Kivimäki, kämppäisäntänä Lauri Seppänen
- Jatkettiin osaston kesäkalakilpailuja, Länsirajan vaskooli kiertopalkintona ja kolmesta kerrasta poikki
- Saatiin puitesopimus näyttöpäätteiden käyttöönotosta Lapin Kansassa
- Edustajakokoukselle terveisiä ja esityksiä mm. vuorotöiden päättymisajat, ikälisät, vuosilomakausi lyhyemmäksi eli 15.5.-15.9., erityinen kylmäseudunlisä, liittoon asiantuntija uusi tekniikka/eri sovellukset
- Norvajärven isoon kämppään hankitaan Jotul-kamina Lapin Kansan kustantamana
- Osaston perustajajäsen, faktori Hannes Hilli täytti 80 v., osastosta onnittelukäynnillä kävivät Lauri Kivimäki, Matti Taivalantti ja Jorma Alakulppi
- Jakajien järjestäytymistoimikunta valittiin
- Joulukuussa Pohjanhovissa vuosikokous, läsnä 23 yhdistyksen jäsentä
- 1981 lopulla Kauppaneuvos J.E. Kuusela siirtyi eläkkeelle, Esko Kuusela tj:ksi
- Toimintavuosi oli vilkas ja kokouksia pitkin vuotta runsaasti
- Terttu Kotkankallio täytti 60 v., osasto muisti häntä kukkasin
- Viisi kärjessä Kemiä vastaan kalakilpailussa, komein voitto: Roi 1576 pistettä ja Kemi 418 pistettä
- Vesisaarella hävittiin jalkapallo-ottelu Finnmarkenia vastaan
- TES ratkesi jäsenäänestyksessä
- Syksyllä Hirmumyrsky Mauri kaatoi Norvajärvellä metsää kovasti, polttopuuta saatiin paljon
- Norvajärven ison kämpän rappusten ja terassin remontti, laiturin teko ja käytävä laiturilta saunaan

1982

- Druban-messuilla kesällä 1982 kävi joukko Lapin Kansalaisia
- Pitkäaikainen rahastonhoitaja Matti Taivalantti täytti 50 vuotta, muistettiin tv-tuolilla

1983

- Rovaniemen osasto n:o 19:n 60-vuotisjuhlavuosi sujui vanhaa, koettua latua
- 60-vuotisjuhlatoimikunta: Jorma Makkonen, Seija Vuoli, Saara Kinnunen, Teuvo Autti, Jorma Koivu, Markku Leskinen ja Jorma Remsu, puheenjohtaja Jorma Makkonen
- Melkein 10-vuotiskauden sihteerin Ahti Ylirieston tilalle valittiin Jorma Alakulppi
- ”Jalkapallomaatottelu” Finnmarkenia vastaan käytiin puolimatkatkrouvissa eli Ivalossa ensimmäistä kertaa
- Uusi pääluottamusmies Markku Leskinen, Matti Taivalantti varaluottamusmiehenä
- Osaston 60-vuotisjuhlat järjestettiin itsenäisyyspäivänä runsaan juhlayleisön läsnä ollessa
- Osastolle tehtiin juhlan kunniaksi 2. **Historiikkikirja 1923-1983**

Yhdistyksen juhluvuosi 1993

- Osastolle tehtiin 70-vuotisjuhluvuonna **Fontti-liite**
- Yhdistyksen 70-vuotisjuhlia juhlittiin Ounasvaaran Hiihtoseuran majalla marraskuun 6. päivä 1993 klo 18.00
- Yhdistyksen puheenjohtaja Jorma Makkonen toivotti juhlijat tervetulleeksi liitteen puheessaan

Yhdistyksen juhluvuosi 2003

- Osastolle tehtiin 80-vuotisjuhluvuonna Tenakkeli-liite
- Yhdistyksen 80-vuotisjuhlia juhlittiin Hotel Santa Clausissa itsenäisyyspäivänä 6.12.2003
- Yhdistyksen puheenjohtaja Jorma Alakulppi toivotti juhlijat tervetulleeksi liitteen puheessaan

Yhdistyksen juhlavuosi 2013

- Yhdistyksen 90-vuotisjuhlavuoden kunniaksi tehtiin yhdistyksen historiasta **Historiikki-kuvavideo 1923-2013**

Kuvavideo-dvd sisältää vanhoja kuvia vuosien varrelta sopivan musiikin säestyksellä.